

Mapa d'impactes socials per a l'avaluació de polítiques d'ocupació

Millora de la definició sobre l'èxit de les polítiques actives d'ocupació

Nom de la revisió

Revisió sistemàtica de la literatura sobre indicadors d'impacte social de polítiques d'inserció laboral

Àmbit

Ocupació i emprenedoria

Tipus d'avaluació

Evidència

Objectiu

Anалitzar l'impacte social de programes d'inserció laboral del SOC i proposar indicadors de qualitat de l'ocupació

Període d'anàlisi

2000-2019

Avaluació encarregada per

Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC)

Avaluació realitzada per

Ivàlua i KSNET

Analistes

Ramón Sabes-Figuera, Jordi Sanz i Federico Todeschini (Ivàlua) i Pere Antoni Taberner i Pablo Tucac (KSNET)

Data de realització

Novembre 2021

El Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC) posa a l'abast de les persones demandants d'ocupació una sèrie de recursos amb la finalitat de que puguin sortir de la situació de desocupació. Hi ha diversos estudis que avaluen l'efectivitat de les polítiques d'activació en termes de millores en la probabilitat de trobar feina.

Indicadors socials per mesurar l'impacte

Cal tenir en compte que és possible que una política activa d'ocupació no tingui un efecte sobre la inserció laboral de forma immediata i, en canvi, tingui incidència sobre altres factors previs que són rellevants per incrementar la probabilitat de trobar feina estable en el mig termini.

Dels 81 articles i estudis inclosos a la revisió sistemàtica de la literatura, s'han identificat 322 indicadors. D'aquest compendi, la proposta normativa d'indicadors consta d'un total de 22 indicadors en les dimensions de benestar, salut, educació, habilitats no cognitives, ocupabilitat i altres (com per exemple el capital social o el vincle amb serveis socials).

Proposta de refinament dels actuals indicadors d'inserció laboral

Per altra banda, s'han revisat els registres administratius i s'ha proposat un total de 8 indicadors que capturen la qualitat de l'ocupació:

- Temps ocupat (en mesos i taxa d'estada en ocupació respecte el temps analitzat)
- Taxa d'estada màxima en ocupació de forma consecutiva
- Taxa de contractació indefinida i temporal
- Taxa de jornada completa i parcial
- Desajust entre qualificació de l'ocupació i de la persona

Problemàtica i intervenció

L'actual retiment de comptes de les polítiques actives d'ocupació es realitza en clau d'inserció laboral. Tant és així, que els Fons Socials Europeus (FSE) avaluen si una política de foment de l'ocupació ha tingut èxit si la seva població diana té o no una feina al cap de 6 mesos d'haver-la finalitzat. Aquest fet, però, implica que no es consideri l'impacte en clau d'inserció laboral quan es produeix més enllà d'aquesta finestra temporal. Així mateix, menysté altres possibles efectes sobre facetes de la població desocupada que són previs a la inserció laboral i que n'incrementen la probabilitat a mig o llarg termini.

Situació de desocupació

La literatura acadèmica mostra àmpliament els efectes d'estar en situació d'atur en les persones que la pateixen. A part dels problemes financers que suposa per les llars, diversos estudis mostren l'impacte d'estar en atur en la salut física, la salut mental i en el benestar de les persones.

Polítiques actives d'ocupació

L'estret vincle entre l'ocupació, la pobresa i la qualitat de vida, ha portat a les administracions públiques a establir com un dels seus objectius primordials **promoure la plena ocupació** que permeti el progrés econòmic i social de les persones. En aquest sentit, una de les eines amb les quals compten les administracions són les polítiques actives d'ocupació, orientades a generar llocs de treball i facilitar la inserció laboral.

L'efectivitat d'aquestes polítiques ha estat avaluada per acadèmics, organitzacions i administracions. Però, tradicionalment, els estudis s'han centrat en els impactes (outcomes) del mercat laboral, i tan sols, en els darrers anys, han començat a analitzar els impactes

sobre els aspectes socials de les persones.

Possiblement, això es deu al supòsit implícit que facilitar la inserció laboral de les persones desocupades té un efecte positiu per si sol sobre el benestar, la salut i altres aspectes no relacionats estrictament amb el mercat laboral.

No obstant això, el disseny de les polítiques, així com la implementació d'aquestes, pot donar lloc a diverses variants que requereixen ser analitzades, a causa dels **efectes dispars** que podrien tenir sobre les dimensions prèviament assenyalades.

Per regla general, i sobretot pels programes finançats a través del FSE, s'analitza si la persona estava treballant en un moment determinat. La majoria de les vegades, es mira si treballen als 6 mesos de finalització d'un programa o, com a molt, als 12 mesos. Tanmateix, això no informa sobre el que ha passat durant aquest període (continuïtat de l'ocupació), el tipus de jornada i contractació (precarietat), el sou que ingressa en la feina (pobresa laboral), si l'ocupació està d'acord amb el seu nivell ocupacional (desajustament vertical), ni sobre habilitats que s'hagin pogut millorar o adquirir (autoeficàcia cercant feina, puntualitat...).

Diversos estudis mostren l'impacte d'estar desocupat en la salut i el benestar de les persones

Revisió d'evidència

S'ha realitzat una revisió sistemàtica de la literatura que proposa i/o utilitza indicadors socials per mesurar l'impacte de programes i intervencions d'inserció laboral entre la població dels països desenvolupats en els darrers 20 anys.

S'ha realitzat una revisió sistemàtica de la literatura sobre la temàtica esmentada a partir de la metodologia de la *Campbell Collaboration*, la qual estableix un protocol de recerca de literatura objectiu, transparent i sistemàtic. Les bases de dades consultades han estat *Web of*

Science i *Scopus* i també s'han consultat totes les pàgines webs d'organismes internacionals i institucions de polítiques públiques (literatura grisa). Els criteris d'inclusió han estat els següents:

Les revisions sistemàtiques de literatura són un instrument per avançar cap a una política basada en l'evidència.

Resultats

Arran de la revisió d'evidència s'ha elaborat una proposta de refinament d'indicadors d'impacte social que inclou alguns directament relacionats amb la inserció laboral i altres que busquen capturar aspectes relacionats amb la qualitat de la inserció.

Proposta d'indicadors d'impacte social

Un cop realitzat tot el procés de cerca sistemàtica de la literatura, s'han inclòs un total de **81 articles i documents** que compleixen els objectius del present estudi. Dels 81 articles i estudis, s'han extret un total de **322 indicadors**. Aquest llistat ha estat la base que ha permès operativitzar una proposta d'indicadors d'impacte social de programes d'inserció laboral com a instrument per ajudar a definir l'èxit de les polítiques d'inserció laboral.

La qualitat o validesa dels indicadors ha estat avaluada en funció de diversos paràmetres que indiquen com de factible és la seva implementació. Per aquest motiu, s'han valorat tres ítems rellevants per la seva implementació: parsimònia (facilitat d'estimació), font de les dades i freqüència.

Finalment, la proposta consta d'un total de 22 indicadors. A partir d'aquí, s'han identificat les **principals dimensions i subdimensions** a tenir en compte en el moment de dissenyar polítiques actives d'ocupació, indicades a l'esquema següent:

Aquesta proposta d'indicadors vol contribuir a millorar l'avaluabilitat de polítiques d'inserció laboral

Programes d'activació i intervenció laboral del SOC

Proposta d'indicadors de dimensions socials

Benestar

- Satisfacció amb la vida
- Benestar psicològic o emocional

Salut

- Salut auto percebuda
- Consum de fàrmacs pel tractament de trastorns emocionals

Educació

- Educació reglada
- Educació no reglada
- Habilitats tècniques

Habilitats no cognitives

- Autoeficàcia a en la cerca de feina
- Grau autoestima
- Nivell de proactivitat

Ocupabilitat

- Grau ocupabilitat

Altres

- Capital social
- Vincle amb Serveis Socials

Proposta d'indicadors sobre qualitat de l'ocupació

S'han revisat els registres administratius existents sobre inserció laboral per tal de construir una proposta d'indicadors que permeti copsar la qualitat de l'ocupació i refinar els actuals indicadors.

Els indicadors seleccionats permeten mesurar diferents aspectes de la contractació per compte aliena:

- Temps ocupat (en mesos)
- Taxa de temps ocupat sobre el total de temps analitzat
- Temps màxim ocupat de forma consecutiva
- Taxa de contractació indefinida i taxa de contractació temporal
- Taxa de jornada completa i taxa de jornada parcial
- Desajust entre qualificació de l'ocupació i de la persona (s'ajusta; infra-qualificació o sobre-qualificació)

Les dades inicials requerides per tal de poder elaborar les trajectòries laborals i la seva qualitat són:

- **Dades pròpies de gestió de les diferents polítiques actives d'ocupació:** Identificador únic a nivell de persona, el programa en el que va participar la persona, la data de començament i de fi de la política d'activació laboral i dades sociodemogràfiques.

- **Registre d'altres contractuals (Contrat@):** És una peça d'informació molt completa pel que fa a característiques del tipus de contracte donats d'alta. Inclou, entre d'altres, la data d'alta del contracte, la data d'extinció (prevista), el tipus de jornada laboral, el tipus de contracte, el municipi, el NIF del contractant, la divisió sectorial de l'empresa i el nombre de persones treballadores de l'empresa. Cal tenir en compte que les treballadores per compte pròpia no estaran en aquest registre, com tampoc aquelles persones que hagin estat contractades fora de Catalunya.
- **Registre d'altres trimestrals a la Seguretat Social:** Es tracta dels talls trimestrals que indiquen si la persona estava donada d'alta a la seguretat social en el darrer dia laborable de cada trimestre. Hauria d'incloure el tipus de jornada laboral i el tipus de contracte.

Cada peça d'informació per separat no és suficientment informativa. En canvi, a partir d'una combinació de totes elles es pot determinar amb un marge d'error limitat la inserció laboral de les persones participants d'un programa en un determinat moment. Per aquest motiu s'ha plantejat un pseudo-algoritme a partir de les dades de contractes de Contrat@ i les altes i baixes de la Seguretat Social.

En el cas de contar amb fonts d'informació més completes, es podrien incorporar altres que de moment han quedat exclosos, com el nivell retributiu de la inserció.

Aprentatges

Validesa i qualitat dels indicadors

Els criteris de validesa i qualitat dels indicadors s'han emprat per seleccionar els indicadors a incloure en la proposta final.

Així, s'han tingut en compte la facilitat per administrar les preguntes o per obtenir la informació (en quant a temps de resposta en el cas de qüestionaris o dades disponibles dels registres administratius).

Col·laboració amb administracions per obtenir l'accés a registres administratius

S'han explorat els registres administratius d'altres departaments de la Generalitat i d'ens locals per obtenir accés i nodrir diferents variables. Així doncs, cal incloure en el moment d'inscripció com a demanant d'ocupació la possibilitat que la persona doni l'autorització per a que s'utilitzin les seves dades administratives.

Aprofundiment en el coneixement de la dinàmica laboral

La incorporació d'aquests indicadors en les avaluacions de programes d'ocupació permetrà entendre de forma més integral la dinàmica laboral de les persones que hi participen, la qual cosa hauria de servir no només per valorar el resultat dels programes sinó també per fer un perfil més acurat de les persones participants i així ser capaços de dissenyar i oferir aquelles polítiques més adients.

Recomanacions

Millorar la recollida d'informació abans de l'inici de la intervenció

Per poder estimar l'impacte, en moltes variables és necessari recollir la informació des del començament a través de qüestionaris a les persones participants i als possibles grups de comparació.

Personalitzar les polítiques en base al coneixement generat

A partir de la informació analitzada es podrà millorar la fase de disseny de la Teoria del canvi dels programes, així com preveure els recursos necessaris per poder recollir la informació necessària per respondre les preguntes d'avaluació que siguin d'interès.

Ampliar la informació provinent de registres administratius

Completar, fins a on sigui possible, la informació provinent de registres administratius de cara a poder generar informació de forma periòdica sobre la qualitat de l'ocupació de les persones inserides.

Podeu consultar l'informe complet a ivalua.cat